

№ 2628-III. Дата оновлення: 31.03.2023. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2628-14#Text>

3. Наумчак Н. Є. Соціалізації дітей дошкільного віку з особливими освітніми потребами. Житомир, 2023. 93 с.

4. Програма розвитку дитини дошкільного віку «Українське дошкілля» / О. Білан. Вид. 2-ге зі зм. і доп. Тернопіль : Мандрівець, 2022. 216 с.

5. Програма розвитку дітей дошкільного віку із затримкою психічного розвитку «Віконечко» / Т. В. Сак, Л. І. Прохоренко, Г. Б. Соколова; за заг. ред. д-ра психол. наук Л.І. Прохоренко. Тернопіль : Мандрівець, 2019. 321 с.

6. Рожок Т. Л., Костецька О. А. Від маленької цеглинки – до розумної дитинки: дидактично-ігровий посібник. Вінниця : КУ «ММК». 2018. 15 с.

7. Теорія і практика інклюзивної освіти: навчально-методичний посібник / упорядник Бондар К. М. 2-ге вид., доп. Проект «Підтримка інклюзивної освіти у м. Кривий Ріг», 2019. 170 с.

Ольга Главацька,

кандидат педагогічних наук, доцент,

доцент кафедри освітології і педагогіки,

Західноукраїнський національний університет

Оксана Орищак,

здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти,

Західноукраїнський національний університет

ВИКОРИСТАННЯ НАОЧНИХ ЗАСОБІВ КОРЕКЦІЇ ЗВУКОВИМОВИ ДІТЕЙ П'ЯТОГО РОКУ ЖИТТЯ ІЗ ФОНЕТИКО-ФОНЕМАТИЧНИМ НЕДОРОЗВИТКОМ МОВЛЕННЯ

Виховання правильної звуковимови у дітей п'ятого року життя є важливим етапом мовленнєвого розвитку. У дітей зі фонетико-фонематичним недорозвитком мовлення часто виникають труднощі у формуванні звукової системи, що негативно впливає на їх комунікативні здібності. Використання наочних засобів у корекційній роботі сприяє більш ефективному засвоєнню правильного звукового оформлення слів.

Проблема корекції звуковимови у дітей п'ятого року життя зі фонетико-фонематичним недорозвитком мовлення є актуальною через високу поширеність мовленнєвих порушень у цьому віці. Застосування наочних засобів допомагає забезпечити доступність і ефективність навчання, активізувати зорові та слухові аналізатори, що сприяє кращому закріпленню правильних мовленнєвих навичок.

Метою наукового пошуку є розробка та обґрунтування методики використання наочних засобів для корекції звуковимови у дітей п'ятого року життя зі фонетико-фонематичним недорозвитком мовлення, а також вивчення їх ефективності у процесі формування звукової культури мовлення.

Наочність – невід'ємна складова ігор-занять, яка допомагає зробити їх не тільки пізнавальними, а й цікавими та емоційно насиченими. Як зазначав виданий педагог К. Ушинський, дитяча природа потребує наочності, тому ігри-заняття, особливо в логопедичній групі, повинні обов'язково гармонійно

поєднувати в собі мовленнєвий і наочний матеріал [3]. Використання наочних засобів у процесі корекції звуковимови дітей п'ятого року життя зі фонетико-фонематичним недорозвитком мовлення є одним із найбільш ефективних напрямів логопедичної роботи. Наочні засоби забезпечують активізацію кількох аналізаторів, зокрема зорового, слухового та моторного, що сприяє більш якісному засвоєнню дітьми правильної звуковимови. Основна мета використання наочності полягає у створенні візуальної опори, яка полегшує процес навчання, робить його більш зрозумілим, цікавим і доступним для дитини.

У логопедичній практиці виділяють декілька груп наочних засобів, які застосовують в роботі з дітьми зі звуковимовними порушеннями. До першої групи належать статичні наочні засоби: малюнки, схеми, таблиці, картки з артикуляційними позиціями, зображення предметів і сюжетні ілюстрації. До прикладу, використання карток із зображеннями артикуляційних вправ дозволяє дітям краще зрозуміти як правильно розташувати органи артикуляції для вимови певного звука. Таблиці зі звуками та їх варіантами в різних позиціях у словах допомагають дітям сприймати інформацію системно. Малюнки з предметами, назви яких містять певний звук, створюють асоціативний зв'язок між звуком і його практичним використанням у мовленні [2].

Друга група включає динамічні наочні засоби, такі як відео, мультимедійні презентації, анімації. Завдяки сучасним технологіям діти можуть спостерігати за артикуляційним укладом у русі, що допомагає їм краще усвідомити процес утворення звуків. Наприклад, використання відеозаписів із демонстрацією правильної артикуляції дозволяє дитині наслідувати логопеда більш точно [1].

Третя група – це предметні наочні засоби. До них належать реальні об'єкти або їх моделі, які допомагають дитині краще зрозуміти сутність звука або звукової позиції. До прикладу, використання іграшок, які називаються словами із проблемним звуком, допомагає закріплювати правильну вимову у процесі гри. А це особливо важливо для дітей п'ятого року життя, оскільки гра є провідною діяльністю в цьому віковому періоді [4].

Четверта група – тактильні наочні засоби, які включають використання сенсорних матеріалів: моделі язика, що рухаються, різноманітні текстурні предмети, які активізують тактильні відчуття [3]. Наприклад, використання пальчикових вправ із додатковими матеріалами, такими як гумові стрічки, сприяє розвитку дрібної моторики, яка тісно пов'язана із мовленнєвою діяльністю.

У процесі корекції важливо використовувати наочність на всіх етапах роботи. На етапі постановки звука статичні зображення артикуляції дозволяють дитині зрозуміти механіку звукоутворення. На етапі автоматизації звука сюжетні малюнки та предметні ігри сприяють закріпленню правильної вимови у різних мовленнєвих ситуаціях. На етапі диференціації звуків ефективним є застосування таблиць зі звуковими парами, де дитина вчиться розрізняти схожі звуки. Не менш важливим є залучення інтерактивних ігор із використанням

наочності [2]. Наприклад, дитина має виконувати завдання, натискаючи на зображення на планшеті чи комп'ютері, де правильна вимова супроводжується звуковим або візуальним підкріпленням. Такий підхід не лише підвищує мотивацію, але й дає змогу адаптувати матеріал до індивідуальних потреб кожної дитини. Окрім того, значна увага приділяється залученню батьків до корекційної роботи. Використання наочних матеріалів у домашніх умовах допомагає закріплювати навички, набуті під час занять із логопедом. Батьки повинні використовувати прості малюнки, картки чи іграшки для проведення мовленнєвих вправ із дітьми в ігровій формі [5].

Основними критеріями виконання завдань на розбудову висловлювання є такі: змістова сторона – відповідність переказу (розповіді) змісту почутого або зображеного на малюнках (або запропонованій темі); адекватне використання мовних засобів (використання лексем, правильне відтворення їхньої звукової структури, вживання відповідних граматичних форм слів, правильна розбудова речень, темпо-ритмічна організація мовлення), що робить складені дитиною переказ (розповідь) зрозумілими у процесі їх сприйняття іншою людиною [1].

У підсумку зазначимо, що використання наочних засобів у корекції звуковимови дітей п'ятого року життя зі фонетико-фонематичним недорозвитком мовлення є надзвичайно важливим елементом логопедичної роботи. Завдяки наочності забезпечується доступність навчального матеріалу, підвищується зацікавленість дітей у процесі корекції, активізується кілька аналізаторів, що сприяє ефективному формуванню звукової культури мовлення. Наочні засоби допомагають створити сприятливі умови для засвоєння правильних артикуляційних навичок, розвитку фонематичного сприйняття та диференціації звуків. Вони дозволяють логопеду адаптувати заняття відповідно до індивідуальних потреб кожної дитини, забезпечуючи інтерактивний і творчий підхід. Використання наочності в корекційній роботі сприяє швидшому та якіснішому досягненню позитивних результатів у мовленнєвому розвитку дітей, що є важливим для гармонійного особистісного становлення.

Список використаних джерел

1. Голуб Н. М. Завдання та засоби відновлення комунікативної функції у пацієнтів з афазією. *Система освіти і виховання дітей з особливими освітніми потребами. Досвід минулого – погляд у майбутнє: до 85-річчя акад. В. І. Бондаря*: зб. наук. пр. Харків: Харків. нац. пед. ун-т ім. Г. С. Сковороди, 2023. С. 350–353.

2. Журавльова М. Д. Можливості та сфери застосування відеомоделінгу в корекційній роботі з дітьми з РАС. *Система освіти і виховання дітей з особливими освітніми потребами. Досвід минулого – погляд у майбутнє: до 85-річчя акад. В. І. Бондаря*: зб. наук. пр. Харків: Харків. нац. пед. ун-т ім. Г. С. Сковороди, 2023. С. 361–364.

3. Логвиненко О. Ю. Складання розповіді дітьми із ЗНМ III рівня. *Система освіти і виховання дітей з особливими освітніми потребами. Система освіти і виховання дітей з особливими освітніми потребами. Досвід минулого – погляд у майбутнє: до 85-річчя акад. В. І. Бондаря*: зб. наук. пр. Харків: Харків. нац. пед. ун-т ім. Г. С. Сковороди, 2023. С. 204–206.

4. Рібцун Ю. В. Особливості фонематичної складової мовлення дітей середнього дошкільного віку із ФФНМ. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 19. Корекційна педагогіка та спеціальна психологія* : зб. наук. пр. К. : НПУ імені М. П. Драгоманова, 2011. № 18. С. 208–212.

5. Рібцун Ю. В. Віршики, картинки, звуки для забави і науки. Фонетико-фонематична компетентність дошкільника (у двох частинах) : альбом для ігор-занять з дітьми 3-6 років. Х. : Видавнича група «Основа», 2013. 176 с.

Андрій Дідур,

аспірант кафедри машинознавства і транспорту

Інженерно-педагогічного факультету

Тернопільського національного педагогічного університету

імені Володимира Гнатюка

СУТНІСТЬ ТА СПЕЦИФІКА МІЖДИСЦИПЛІНАРНОЇ ІНТЕГРАЦІЇ У ФОРМУВАННІ ПЕДАГОГІЧНОЇ ТОЛЕРАНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ

Нині проблема інтеграції наукового знання займає одне з перших місць у філософському і методологічному аналізі закономірностей сучасного наукового прогресу [2, с. 85]. У філософській, загальнонауковій та психолого-педагогічній літературі зустрічаються різні визначення інтеграції, які іноді носять суперечливий характер. Інтеграція – це західноєвропейське слово походить, як вважають дослідники, від пізньолатинського *integralis*, утвореного від *integres* – цілий, незайманий. Інтеграція (від лат. *integratio* – поповнення, відновлення) – об'єднання в ціле будь-яких окремих частин. Численні дослідження явища інтеграції дали змогу йому набути статусу наукової теорії в педагогіці – «дидактичної інтегративної», яка вивчає закономірності інтеграції знань і дозволяє виокремити своєрідні закони, за якими реалізується даний процес:

- корелятивності (здатність елементів інтеграції до узгодженої взаємодії);
- імперативності (поява якісно нових властивостей у результаті інтеграції);

- доповнювальності (зародження диференціації внаслідок інтеграції), що свідчить про комплексність у реалізації різних наукових підходів (системного, інтегративного, диференціативного, комплексного та ін.).

Розглядаючи науку як ключову основу для формування змісту освіти майбутніх фахівців, дослідники акцентують увагу на необхідності пошуку дидактичних моделей, що відповідають інтеграційним процесам сучасної науки. Вдосконалення освітнього змісту, зокрема у підготовці педагогів професійної освіти, розглядається як невід'ємний елемент гармонійної взаємодії між диференціацією і інтеграцією наукового знання. Поглиблення спеціалізації окремих галузей науки стимулює виникнення нових навчальних дисциплін, водночас породжуючи необхідність їх об'єднання в цілісні міждисциплінарні системи.

Міждисциплінарна інтеграція є важливим підходом до формування єдиного освітнього простору. Вона забезпечує поглиблення взаємозв'язків між різними дисциплінами за умови дотримання їхньої теоретичної та практичної